

TÁI HIỆN VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG QUA SÂN KHẤU HÓA TRONG GIẢNG DẠY ĐẠI HỌC

Hoàng Thị Thu Hương
Khoa Ngoại ngữ, Trường Đại học Công nghệ Đồng Nai

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số, việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống trong môi trường giáo dục đại học đang đặt ra nhiều thách thức. Một trong những phương pháp giảng dạy sáng tạo được quan tâm hiện nay là sân khấu hóa nội dung học tập. Bài viết này nhằm phân tích vai trò, hiệu quả và khả năng ứng dụng của phương pháp tái hiện văn hóa truyền thống thông qua sân khấu hóa trong giảng dạy đại học. Thông qua phương pháp phân tích tài liệu, tổng hợp lý luận và quan sát thực tiễn giảng dạy, nghiên cứu chỉ ra rằng sân khấu hóa không chỉ giúp sinh viên tiếp cận kiến thức văn hóa một cách trực quan, sinh động mà còn góp phần hình thành năng lực sáng tạo, kỹ năng làm việc nhóm và ý thức bảo tồn văn hóa. Bên cạnh đó, bài viết cũng đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả triển khai phương pháp này trong bối cảnh giáo dục hiện nay.

Từ khóa: Sân khấu hóa; văn hóa truyền thống; giảng dạy đại học; giáo dục trải nghiệm; phương pháp giảng dạy tích cực.

RECONSTRUCTING TRADITIONAL CULTURE THROUGH DRAMATIZATION IN UNIVERSITY TEACHING

Abstract: In the context of globalization and digital transformation, preserving and promoting traditional cultural values in higher education has posed numerous challenges. One innovative teaching approach that has gained increasing attention is the dramatization of learning content. This article aims to analyze the role, effectiveness, and applicability of reconstructing traditional culture through dramatization in university teaching. Through document analysis, theoretical synthesis, and observations from teaching practice, the study indicates that dramatization not only enables students to approach cultural knowledge in a vivid and intuitive way but also contributes to the development of creativity, teamwork skills, and cultural preservation awareness. In addition, the paper proposes several solutions to enhance the effectiveness of implementing this method in the current educational context.

Keywords: dramatization; traditional culture; university teaching; experiential education; active teaching methods.

Nhận bài: 07/02/2026

Phản biện: 15/03/2026

Duyệt đăng: 19/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế hội nhập quốc tế, giáo dục đại học không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt tri thức chuyên môn mà còn hướng đến phát triển toàn diện năng lực và bản sắc văn hóa cho người học. Tuy nhiên, thực tế cho thấy việc giảng dạy các nội dung liên quan đến văn hóa truyền thống vẫn còn mang tính lý thuyết, thiếu tính hấp dẫn, dẫn đến sự thờ ơ hoặc tiếp nhận thụ động từ phía sinh viên.

Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ và các loại hình giải trí hiện đại khiến văn hóa truyền thống dần trở nên “xa lạ” với thế hệ trẻ. Do đó, việc đổi mới phương pháp giảng dạy để đưa văn hóa truyền thống đến gần hơn với sinh viên là một yêu cầu cấp thiết. Trong đó, sân khấu hóa được xem là một hình thức giáo dục trải nghiệm hiệu quả, giúp người học “sống trong văn hóa” thay vì chỉ “học về văn hóa”.

Sân khấu hóa trong giảng dạy là quá trình chuyển hóa nội dung học tập thành các hoạt động biểu diễn như kịch, diễn xướng, tái hiện tình huống, qua đó tạo điều kiện để sinh viên nhập vai, trải nghiệm và hiểu sâu sắc hơn về nội dung bài học. Khi áp dụng vào giảng dạy văn hóa truyền thống, phương pháp này không chỉ góp phần làm sống lại các giá trị văn hóa mà còn giúp sinh viên phát triển nhiều kỹ năng mềm cần thiết.

Xuất phát từ thực tiễn đó, bài viết tập trung nghiên cứu vấn đề: Tái hiện văn hóa truyền thống qua sân khấu hóa trong giảng dạy đại học, nhằm làm rõ cơ sở lý luận, thực trạng và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả áp dụng phương pháp này.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về sân khấu hóa trong giảng dạy đại học

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học theo hướng phát triển năng lực người học, các phương pháp dạy học tích cực ngày càng được chú trọng. Một trong những phương pháp tiêu biểu là sân khấu hóa (dramatization), được xem như một hình thức học tập trải nghiệm, kết hợp giữa hoạt động nghệ thuật và quá trình tiếp nhận tri thức.

Về bản chất, sân khấu hóa trong giáo dục là quá trình chuyển hóa nội dung học tập thành các tình huống biểu diễn có tính kịch, trong đó người học tham gia trực tiếp vào việc xây dựng kịch bản, nhập vai và trình diễn. Phương pháp này không chỉ dừng lại ở việc “minh họa” bài học mà còn tạo ra một không gian học tập đa chiều, nơi tri thức được tái tạo thông qua trải nghiệm cá nhân và tương tác nhóm.

Theo lý thuyết học tập trải nghiệm, tri thức không phải là sản phẩm truyền thụ một chiều mà được hình thành thông qua chu trình gồm: trải nghiệm cụ thể – phản tư – khái quát hóa – vận dụng. Sân khấu hóa đáp ứng đầy đủ các giai đoạn này: sinh viên trải nghiệm qua hoạt động diễn xuất, phản tư thông qua thảo luận sau khi biểu diễn, khái quát hóa nội dung văn hóa và vận dụng vào thực tiễn.

Đối với lĩnh vực văn hóa truyền thống, sân khấu hóa càng trở nên phù hợp bởi nhiều yếu tố văn hóa vốn mang tính trình diễn như lễ hội, nghi thức, phong tục, nghệ thuật dân gian. Khi được đưa vào môi trường lớp học, các yếu tố này không chỉ được tái hiện mà còn được “tái sinh” trong nhận thức của người học. Điều này giúp phá vỡ khoảng cách giữa quá khứ và hiện tại, giữa lý thuyết và trải nghiệm.

Ngoài ra, sân khấu hóa còn gắn liền với các lý thuyết giáo dục hiện đại như dạy học kiến tạo (constructivism) và dạy học dựa trên dự án (project-based learning). Trong đó, người học đóng vai trò trung tâm, chủ động kiến tạo tri thức thông qua hoạt động sáng tạo và hợp tác. Việc xây dựng một tiết mục sân khấu đòi hỏi sinh viên phải tìm hiểu tài liệu, phân tích nội dung, thiết kế kịch bản và tổ chức thực hiện, qua đó hình thành năng lực tự học và tư duy hệ thống.

Từ góc độ tâm lý học giáo dục, sân khấu hóa còn tác động tích cực đến cảm xúc và động cơ học tập. Việc được nhập vai giúp sinh viên “sống trong hoàn cảnh” của nhân vật, từ đó hiểu sâu sắc hơn các giá trị văn hóa và hình thành sự đồng cảm. Điều này đặc biệt quan trọng trong việc giáo dục nhân cách và giá trị sống.

2.2. Vai trò của việc tái hiện văn hóa truyền thống qua sân khấu hóa

2.2.1. Tăng cường khả năng tiếp nhận và ghi nhớ tri thức

Một trong những hạn chế của phương pháp giảng dạy truyền thống là tính thụ động của người học, dẫn đến việc tiếp nhận kiến thức mang tính máy móc và nhanh chóng bị lãng quên. Sân khấu hóa khắc phục hạn chế này bằng cách tạo ra môi trường học tập tích cực, nơi sinh viên được tham gia trực tiếp vào quá trình “tái tạo” tri thức.

Khi sinh viên nhập vai vào các nhân vật hoặc tình huống văn hóa, họ không chỉ tiếp nhận thông tin mà còn phải hiểu, phân tích và diễn giải nội dung. Quá trình này giúp chuyển hóa kiến thức từ mức độ ghi nhớ sang mức độ hiểu và vận dụng.

Đồng thời, sự kết hợp giữa hình ảnh, âm thanh và cảm xúc trong hoạt động biểu diễn cũng góp phần tăng cường khả năng ghi nhớ lâu dài.

2.2.2. Phát triển kỹ năng mềm và năng lực toàn diện

Sân khấu hóa là môi trường lý tưởng để phát triển các kỹ năng mềm – yếu tố ngày càng được coi trọng trong giáo dục đại học. Thông qua quá trình chuẩn bị và biểu diễn, sinh viên được rèn luyện kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian và giải quyết vấn đề.

Bên cạnh đó, hoạt động này còn giúp sinh viên phát triển năng lực sáng tạo. Việc chuyển thể một nội dung văn hóa thành kịch bản sân khấu đòi hỏi sự tưởng tượng, khả năng liên kết và tư duy linh hoạt. Sinh viên không chỉ “học lại” mà còn “tái tạo” và “làm mới” nội dung văn hóa theo góc nhìn của mình.

Ngoài ra, sân khấu hóa còn góp phần phát triển năng lực tự tin và khả năng trình bày trước đám đông. Đây là những kỹ năng quan trọng trong môi trường học tập và làm việc hiện đại, nhưng thường bị xem nhẹ trong các phương pháp giảng dạy truyền thống.

2.2.3. Góp phần bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, nhiều giá trị văn hóa truyền thống đang đứng trước nguy cơ mai một. Sân khấu hóa không chỉ giúp tái hiện các giá trị này mà còn tạo điều kiện để chúng được truyền tải một cách sinh động đến thế hệ trẻ.

Khi tham gia vào quá trình tái hiện, sinh viên không chỉ hiểu mà còn cảm nhận được ý nghĩa của các phong tục, nghi lễ và giá trị văn hóa. Điều này góp phần hình thành ý thức trân trọng và trách nhiệm bảo tồn di sản văn hóa.

Đặc biệt, việc kết hợp giữa truyền thống và sáng tạo trong sân khấu hóa giúp văn hóa truyền thống trở nên gần gũi và phù hợp hơn với bối cảnh hiện đại. Đây là một hướng tiếp cận hiệu quả trong việc “làm mới” văn hóa mà không làm mất đi bản sắc.

2.2.4. Thúc đẩy tư duy phản biện và nhận thức văn hóa

Sân khấu hóa không chỉ dừng lại ở việc tái hiện mà còn mở ra không gian để sinh viên đặt câu hỏi, phân tích và đánh giá các giá trị văn hóa. Thông qua việc xây dựng kịch bản và thảo luận sau biểu diễn, sinh viên có thể nhìn nhận văn hóa dưới nhiều góc độ khác nhau.

Quá trình này giúp phát triển tư duy phản biện – một trong những năng lực cốt lõi của giáo dục

đại học. Sinh viên không chỉ tiếp nhận văn hóa một cách thụ động mà còn biết cách đánh giá, lựa chọn và vận dụng các giá trị phù hợp trong đời sống hiện đại.

2.3. Thực trạng áp dụng sân khấu hóa trong giảng dạy đại học hiện nay

Trong những năm gần đây, việc áp dụng sân khấu hóa trong giảng dạy đã có những bước tiến đáng kể, đặc biệt trong các ngành khoa học xã hội và nhân văn. Nhiều giảng viên đã chủ động đưa các hoạt động như diễn kịch, tái hiện lễ hội, sân khấu hóa tác phẩm văn học vào bài giảng nhằm tăng tính hấp dẫn và hiệu quả học tập.

Thực tế cho thấy sinh viên thường có phản hồi tích cực đối với phương pháp này. Các hoạt động sân khấu hóa không chỉ tạo không khí học tập sôi động mà còn giúp sinh viên hiểu sâu hơn nội dung bài học. Nhiều trường đại học đã tổ chức các cuộc thi sân khấu hóa hoặc lồng ghép vào đánh giá học phần, góp phần thúc đẩy sự sáng tạo và tinh thần học tập của sinh viên.

Tuy nhiên, việc triển khai vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế. Trước hết là vấn đề thời gian. Chương trình đào tạo hiện nay thường được thiết kế theo hướng nặng về nội dung, khiến giảng viên khó bố trí thời gian cho các hoạt động trải nghiệm. Sân khấu hóa đòi hỏi quá trình chuẩn bị công phu, từ xây dựng kịch bản đến luyện tập và biểu diễn, do đó cần có sự sắp xếp hợp lý trong kế hoạch giảng dạy.

Thứ hai là hạn chế về cơ sở vật chất. Không phải trường đại học nào cũng có không gian và trang thiết bị phù hợp để tổ chức hoạt động sân khấu. Điều này ảnh hưởng đến chất lượng và quy mô của các hoạt động.

Thứ ba là năng lực tổ chức của giảng viên. Sân khấu hóa không chỉ là một phương pháp dạy học mà còn liên quan đến kỹ năng tổ chức hoạt động nghệ thuật. Nhiều giảng viên chưa được đào tạo bài bản về lĩnh vực này nên gặp khó khăn trong việc triển khai.

Cuối cùng là tâm lý của sinh viên. Một số sinh viên còn e ngại, thiếu tự tin hoặc chưa quen với việc học tập thông qua biểu diễn. Điều này đòi hỏi giảng viên phải có cách tiếp cận linh hoạt, tạo môi trường học tập thân thiện và khuyến khích sự tham gia của tất cả sinh viên.

2.4. Các hình thức tái hiện văn hóa truyền thống qua sân khấu hóa

2.4.1. Tái hiện lễ hội và nghi thức truyền thống

Đây là hình thức phổ biến và có giá trị giáo dục cao. Sinh viên có thể tái hiện các lễ hội dân

gian, nghi lễ thờ cúng, hoặc phong tục tập quán đặc trưng của từng vùng miền. Quá trình này giúp sinh viên hiểu rõ hơn về cấu trúc, ý nghĩa và giá trị của các nghi thức văn hóa.

2.4.2. Sân khấu hóa tác phẩm văn học dân gian

Các truyện cổ tích, truyền thuyết, ca dao là nguồn tư liệu phong phú để xây dựng kịch bản sân khấu. Việc chuyển thể các tác phẩm này không chỉ giúp sinh viên hiểu nội dung mà còn khám phá chiều sâu văn hóa và giá trị nhân văn.

2.4.3. Tái hiện tình huống văn hóa – xã hội

Sinh viên có thể xây dựng các tình huống giao tiếp hoặc ứng xử trong bối cảnh văn hóa truyền thống, từ đó rút ra bài học về chuẩn mực và giá trị văn hóa. Hình thức này đặc biệt phù hợp với việc giáo dục kỹ năng sống và văn hóa ứng xử.

2.4.4. Kết hợp sân khấu hóa với công nghệ

Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc kết hợp sân khấu hóa với các công nghệ như video, âm thanh, hoặc thực tế ảo mở ra nhiều khả năng mới trong giảng dạy. Điều này giúp tăng tính hấp dẫn và mở rộng phạm vi tiếp cận của hoạt động.

2.5. Giải pháp nâng cao hiệu quả áp dụng sân khấu hóa trong giảng dạy

Để phát huy tối đa hiệu quả của phương pháp sân khấu hóa, cần có sự phối hợp đồng bộ từ nhiều phía.

Trước hết, cần đổi mới tư duy trong thiết kế chương trình đào tạo, tạo điều kiện cho các hoạt động trải nghiệm được tích hợp vào quá trình giảng dạy. Thay vì xem sân khấu hóa là hoạt động phụ trợ, cần coi đây là một phương pháp chính thức trong dạy học.

Thứ hai, cần tăng cường bồi dưỡng năng lực cho giảng viên, đặc biệt là kỹ năng tổ chức và hướng dẫn hoạt động sân khấu. Việc tổ chức các khóa tập huấn hoặc chia sẻ kinh nghiệm sẽ giúp nâng cao chất lượng triển khai.

Thứ ba, nhà trường cần đầu tư cơ sở vật chất và tạo môi trường thuận lợi cho hoạt động sân khấu hóa. Điều này bao gồm không gian biểu diễn, trang thiết bị và hỗ trợ kinh phí.

Thứ tư, cần xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá rõ ràng, đảm bảo tính công bằng và khách quan. Việc đánh giá không chỉ dựa trên kết quả biểu diễn mà còn cần xem xét quá trình tham gia và mức độ đóng góp của từng sinh viên.

Cuối cùng, cần khuyến khích sự sáng tạo và chủ động của sinh viên. Giảng viên nên đóng vai trò hướng dẫn, tạo điều kiện để sinh viên tự do thể hiện ý tưởng và phát triển năng lực cá nhân.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh giáo dục đại học đang chuyển mình mạnh mẽ theo hướng phát triển năng lực người học và gắn với thực tiễn xã hội, việc đổi mới phương pháp giảng dạy trở thành yêu cầu tất yếu. Nghiên cứu về tái hiện văn hóa truyền thống thông qua sân khấu hóa cho thấy đây là một hướng tiếp cận phù hợp, vừa đáp ứng mục tiêu đổi mới giáo dục, vừa góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc trong môi trường học đường.

Thông qua việc phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn triển khai, có thể khẳng định rằng sân khấu hóa không chỉ là một phương pháp hỗ trợ giảng dạy mà còn là một công cụ giáo dục toàn diện. Phương pháp này giúp chuyển hóa quá trình học tập từ thụ động sang chủ động, từ tiếp nhận kiến thức sang trải nghiệm và kiến tạo tri thức. Sinh viên không chỉ hiểu về văn hóa truyền thống ở mức độ lý thuyết mà còn có cơ hội “sống trong văn hóa”, từ đó hình thành nhận thức sâu sắc và bền vững hơn về bản sắc dân tộc.

Bên cạnh đó, sân khấu hóa còn góp phần phát triển các kỹ năng thiết yếu cho sinh viên như giao tiếp, hợp tác, tư duy sáng tạo và khả năng thích ứng. Đây là những năng lực quan trọng trong bối cảnh xã hội hiện đại, nơi người học không chỉ

cần tri thức mà còn phải có khả năng vận dụng linh hoạt trong nhiều tình huống khác nhau. Đồng thời, việc tham gia tái hiện các giá trị văn hóa cũng góp phần nuôi dưỡng thái độ trân trọng di sản và ý thức trách nhiệm đối với việc gìn giữ bản sắc văn hóa.

Tuy nhiên, để phương pháp này được triển khai hiệu quả và bền vững, cần có sự quan tâm và đầu tư đồng bộ từ phía nhà trường, giảng viên và người học. Việc tích hợp sân khấu hóa vào chương trình đào tạo cần được thực hiện một cách khoa học, có định hướng rõ ràng và phù hợp với đặc thù từng môn học. Đồng thời, cần nâng cao năng lực tổ chức của giảng viên, cải thiện điều kiện cơ sở vật chất và xây dựng hệ thống đánh giá phù hợp với đặc trưng của phương pháp này.

Tóm lại, tái hiện văn hóa truyền thống qua sân khấu hóa là một hướng đi giàu tiềm năng trong giảng dạy đại học. Không chỉ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, phương pháp này còn đóng vai trò quan trọng trong việc kết nối giữa giáo dục và văn hóa, giữa truyền thống và hiện đại. Trong tương lai, việc mở rộng nghiên cứu theo hướng thực nghiệm và ứng dụng công nghệ vào sân khấu hóa sẽ là những gợi ý quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả và tính bền vững của phương pháp này trong hệ thống giáo dục đại học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*.
 Dewey, J. (1938). *Experience and Education*.
 Nguyễn Văn Huyền (2015). Văn hóa Việt Nam – tiếp cận liên ngành.
 Trần Ngọc Thêm (2013). *Cơ sở văn hóa Việt Nam*.
 Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Đổi mới phương pháp dạy học trong giáo dục đại học*.
 Phan Ngọc (2002). *Bản sắc văn hóa Việt Nam*.
 UNESCO (2017). *Education for Sustainable Development Goals*.